

Türkiye Cümhuriyeti ile Fenlandiya Hükûmeti arasında mün'akit ticaret ve seyrisefain muahedenamesinin tasdikına mütedair kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 25/VI/1930-Sayı : 1529)

N° 1719

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cümhuriyeti ile Fenlandiya Hükûmeti arasında 1929 senesi ağustosunun 12 inci günü Ankarada akit ve imza edilen ticaret ve seyrisefain muahedenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun ahkâmını icraya İcra Vekilleri Heyeti me-murdur.

14 haziran 1930

**TÜRKİYE İLE FENLANDIYA ARASINDA TİCARET VE SEYRİSEFAİN
MUAHEDENAMESİ**

Bir taraftan
Türkiye,
Diğer taraftan
Fenlandya,

İki memleket arasında teyemmünen mevcut dostluk rabitalarını kuvvetlendirmek, iki memle-kette tebaalarının ikamet şeraitini tanzim ve iktisadî münasebetlerini tevsi eylemek arzusunda olduklarından, bu bapta bir muahede aktine karar vermişler ve murahhasları olmak üzere:

Türkiye Reisiçümhuru Hazretleri:

Diyarbakir Mebusu, sabık vekil, Büyük Elçi Zekâi,

Burdur Meb'usu Mustafa Şeref,

Hariciye Vekâleti Müsteşarı, Orta Elçi Menemenli Numan Rifat Beyefendileri;

Fenlandya Reisiçümhuru Hazretleri:

Fenlandya'nın Paris Baş konsolosu, Légion d'honneur nişanının Officier rütbesini haiz Müsyü Mauno Nordberg'i tayin etmişlerdir.

Müşarünileyhler, usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini teati ettikten sonra aşağıdaki ahkâmı kararlaştırmışlardır.

Birinci fasıl

İkâmet

Madde — 1

Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, orada mer'i kanunlar ve nizamlar mahfuz kalmak kaydıla, yerleşmek ve oturmak, gitmek, gelmek ve serbestçe seyrüsefer etmek hakını haiz olacaklardır.

Âkit taraflardan her biri gerek muhaceret gerek umumî emniyet ve asayiş dolayısıyla, ferdî tedbir ile ülkesine duhul ve orada ikameti menetmek hakkı hususunda serbestii harekâtını tamamiyle muhafaza eder.

Yerleşmek ve ikamet dolayısıyla tediyesi muktazi herhangi rüsum ve mükellefiyetler hususunda iki tarafın tebaaları en ziyade müsaadeye mazhar millet müamelesinden müstefit olacaklardır.

Madde — 2

Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, mütekebil kanunî mevzuatta derpiş edilen ahval müstesna olmak üzere, her türlü menkul ve gayri menkul malları, en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaalarıyla aynı şerait altında ve memleketin kanun ve nizamlarına uyarak ihraz, tasarruf ve ferağ etmek hakkını haiz olacaklardır.

Bunlar aynı şerait altında, mezkûr malları satma, bağışlama, devir, evlenme konturatosu, vasiyet ve tevarüs tarikleriyle veya her hangi diğer vasıta ile serbestçe elden çıkarabileceklerdir.

Bunlar yukarıda zikredilen hallerin hiç birinde, mahallî tebaalar için vazolunmuş veya olunacak olanlardan başka veya daha ağır - her hangi nam altında olursa olsun - mükellefiyet, resim veya vergilere tabi tutulmıyacaklardır.

Madde — 3

Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaasıyla aynı şerait altında ve memleketin kanun ve nizamlarına uyarak, icrası mahallî tebaalara hasredilmemiş veya edilmeyecek olan her nevi san'at ve ticareti icra etmek ve her hangi hırfet ve mesleğe sulûk eylemek hakkını haiz olacaklardır.

Madde — 4

Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, şahısları, malları, hakları ve menfaatları itibarile, kezalik her nevi ticaret, san'at hırfet veya mesleğin icrası için, mahallî tebaalara tahmil edilebilecek olanlardan başka veya daha ağır mükellefiyet, resim veyahut bilâ vasıta ve bilvasıta vergilere tabi tutulmıyacaklardır.

Bunların, memlekette mer'î kanunî ahkâm mahfuz kalmak kaydile, bilhassa mallarının satış bedelini ve mallarının kendilerini serbestçe ihraç etmelerine müsaade olunacak ve bu hususta bunlar, eenebi sıfatile, mahallî tebaaların tediye edeceklerinden daha ağır vergilere, resimlere ve âidata tabi tutulmıyacaklardır.

Madde — 5

Âkit taraflardan birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, orduda, bahriyede, hava kuvvetlerinde veya millî muhafız ve milis kıtaatında her türlü askerî hizmetten, kezalik askerî hizmet yerine kaim olan herhangi mecburiyet veya mükellefiyetten muaf olacaklardır.

Bunlar ancak mahallî tebaalara kanunen tahmil edilecek tekâlifi harbiyeye ve askerî istimvallere tabi tutulacaklardır.

Madde — 6

Âkit taraflardan biri tebaalarının diğer taraf ülkesindeki malları ancak kanunen tanınan menafii umumiye ilecasile ve adilâne tazminat mukabilinde mütekebil kanunî mevzuatta derpiş edilen usule tevfikân istimlâk edilebilecektir.

Madde — 7

Âkit taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, şahıslarının ve mallarının kanunî

ve adlî hiyamesine müteallik bütün hususatta mahalli tebaalara yapılan muamelenin aynından müstefit olacaklardır.

Binaberin mahkemelere serbestçe ve kolayca müracaat ve mahalli tebaalarla aynı şerait altında dava ikame ve defedebileceklerdir. Bunlar, diğer tarafın ülkesinde, mütekabiliyet şartile, adlî muzaheretten ve muhakeme masarifini müemmin kefalet akçesi muafiyetinden müstefit olacaklardır.

Madde — 8

Merkezleri Âkit taraflardan birinin ülkesinde bulunan ve orada bu memleketin kanunlarına tevfikân teşekkül etmiş olan anonim şirketler, kooperatifler, - sınaî, millî şirketler ve müraselât, nakliyat ve sigorta kompanyaları dahil olmak üzere - sair ticarî şirketler, diğer taraf ülkesinde kanunî tanınacak ve bu ülkede gerek müddei, gerek müddialeh sıfatile mahkemelere müracaat edebileceklerdir.

Mezkûr şirketlerin diğer Âkit Tarafın ülkesinde ticaret veya san'atlarını icraya kabulleri, kabul harçları ve sair mükellefiyetleri hususunda dahi, bu ülkede mer'î veya meriyete girecek olan kavanin ve evamire tabi olmalarına muallak olacaktır.

Mezkûr şirketlere, mümasil millî şirketlerden daha ağır - ismi veya nev'i ne olursa olsun - vergiler, harçlar ve mükellefiyetler tarholunmıyacaktır.

Bu şirketler, en ziyade müsaadeye mazhar millet şirketleriyle aynı şerait altında ve memleketin kanunlarına uyararak, her türlü menkul malları kezaîlik şirketin işlemesi için lâzım olan gayri menkul malları ihraz edebileceklerdir. Gayri menkul ihrazı takdirinde, ihrazın şirketin gayesini teşkil etmemesi meşruttur.

Madde — 9

Âkit taraflardan birinin tebaaları veya bu tarafın memleketinde mütemekkin şirketler, kooperatifler, diğer taraf memleketinde, orada bulunan sermayelerinden başka sermaye-ne de başka bir memlekettten aldıkları irat üzerinden vergiye tabi tutulmıyacaklardır.

Madde — 10

Akit taraflardan hiç birinin, kendi tebaaları, şirketleri, kooperatifleri lehine, kendisinin diğer Âkit taraf tebaalarına, şirketlerine kooperatiflerine bahşettiği haklardan başkalarını veya daha vasilerini mutalebe etmek için bu fasılda zikredilen en ziyade müsaadeye mazhar millet şartından mütevellit menfaatı dermeyan edememesi mukarrerdir.

İkinci fasıl

Ticaret ve seyrisefain

Madde — 11

Menşe ve mevridi Türkiye olan arzî ve sınaî müstahsallar Fenlândiya ya ithal olundukları zaman, gümrük resimleri ve emsal veya munzam resimler hususunda veyahut herhangi diğer bir hususta, üçüncü bir memleketin mümasil müstahsallarına bahşedilmiş veya ileride behşedilebilecek olandan daha az müsait bir muameleye tabi tutulmıyacaklardır.

Menşe ve mevridi Fenlândiya olan arzî ve sınaî müstahsallar Türkiye ye ithal olundukları zaman, gümrük resimleri ve emsal hususunda veyahut herhangi diğer bir hususta, üçüncü bir memleketin mümasil müstahsallarına bahşedilmiş veya ileride edilebilecek olandan daha az müsait bir muameleye tabi tutulmıyacaklardır.

Madde — 12

Âkit taraflardan birinin arzî veya smâî müstahsalları bir veya müteaddit üçüncü memleketin ülkesinden transit edilerek diğerinin ülkesine ithal olundukları zaman, menşe memleketinden doğrudan doğruya ithal edildikleri vakit tabi olacakları resim ve harçlardan başkalarına veya daha yükseklerine tabi tutulmıyacaklardır.

Madde — 13

Menşe ve mevridi Âkit taraflardan birinin ülkesi olan arzî veya smâî müstahsallar, diğer tarafın ülkesine ithal olundukları zaman, orada, herhangi nam altında olursa olsun dahilî resimler hususunda, üçüncü bir memleketin aynı müstahsallarına bahşedilmiş olan muamelenin aynından müstefit olacaklardır.

Madde — 14

Âkit taraflardan her biri, ithal edilen emtiyanın menşecini tesbit etmek üzere, bu emtiyanın mezkûr memleketin arzî veya smâî müstahsallarından olduğunu veya o memlekette uğramış olduğu tahavvülât dolayısıyla öyle telâkki edilmesi icabettiğini mübeyyin bir menşe şahadetnamesi ibrazını isteyebilecektir.

İki Âkit tarafın muvafakatile tesbit edilmiş olan menşe şahadetnameleri gerek ticaret veya ziraat nezaretleri, gerek mürsilin mensup olduğu ticaret odası, gerekse mürselünileyh memleketçe kabul edilmiş olan herhangi bir makam veya heyet tarafından verilecektir. Mürselünileyh memleketin hükûmeti, menşe şahadetnamelerinin kendi siyasi veya konsolosluk mümessili tarafından tasdik edilmesini talep etmek hakkına malik olacaktır.

Posta paketleri, mürselünileyh memleketçe ticarî mahiyeti haiz irsalâtta addedilmedikleri takdirde menşe şahadetnamesine tabi tutulmıyacaklardır.

Madde — 15

Âkit taraflardan her biri canibinden, menşei veya sevkolunacağı yer diğer tarafın ülkesi olan herhangi emtiyanın ithal yahut ihraç veya transitine müteallik hiç bir memnuiyet veya takyit, geldiği veya sevkolunacağı yer herhangi diğer bir memleket olan - eğer varsa - mümasil emtiyaya aynı şerait altında tatbik olunmadıkça ipka ve ihdas edilmeyecektir.

Maamafih, aynı şeraitte bulunan eenebi memleketler arasında indî surette farklı muamele ihdası vasıtası olacak şekilde tatbik edilmemek şartıyla, aşağıdaki nevilerden ithal veya ihraç memnuiyet veya takyitlerinin menedilmiş bulunmadığını tanımakta Âkit taraflar mutabıktırlar:

- 1 - Âmmenin emniyetine müteallik memnuiyet veya takyitler;
- 2 - Ahlâk veya insaniyet düşünceleridolayısıyla ısdar edilen memnuiyet veya takyitler;
- 3 - Silâh, mühimmat ve harp levazımı ithaline müteallik memnuiyet veya takyitler;
- 4 - Âmmenin sıhhatını vikaye veyahut hayvan veya nebatların hastalık, haşere ve muzır tufeylilerden himayesini temin maksadile ısdar edilen memnuiyet veya takyitler;
- 5 - Bedîî, tarihî ve atik âsara ait millî hazinenin muhafazasını istihdaf eden ihraç memnuiyet veya takyitleri;
- 6 - Altına, gümüşe, nakte, naktî evraka ve esham ve tahvilâta kabili tatbik memnuiyet ve takyitleri;
- 7 - Millî mümasil müstahsalların istihsali, ticareti, nakli ve istihlâki hususlarında memleket dahilinde müesses usulün eenebi müstahsalları teşmili gayesine matuf memnuiyet veya takyitler;
- 8 - Memleket dahilinde, istihsal veya ticaret hususlarında Devlet inhisarına veya Devletin murakabesi altında iera olunan inhisara tabi tutulan veya tutulacak olan müstahsallara tatbik edilen memnuiyet veya takyitler.

Şurası mukarrerdir ki Âkit taraflar alenî veya gizli primler ve naktî yardımlarla veya herhangi

diğer bir suretle terqip edilen müstahsallara memnuiyet veya takyitler tatbik etmek hakkına malik olacaklardır.

Madde — 16

Âkit taraflar insanlara, yolcu ağırlıklarına, emtiaya ve her nevi eşyaya, irsalâta, gemilere, vapurlara, arabalara ve vagonlara veya diğer nakliye vasıtalarına, beynelmilel transite en müsait yollar üzerinde, mütekabilen transit bahşetmeği bu hususta birbirlerine en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi temin ederek taahhüt ederler.

Âkit taraflardan birinin gümrük hudutları dahilindeki araziye kateden her nevi emtia - nezaret, istatistik, resim ve harçları ve sair idarî mükellefiyetler müstesna olmak üzere - herhangi gümrük resminden ve sair mükellefiyetlerden mütekabilen muaf olacaklardır.

Bu maddenin ahkâmı, zuruflu tebdil edilerek veya edilmiyerek aktarma edilmiş veya ambara konulmuş olan transit emtiaya tatbik olunur.

Maamafih şurası mukarrerdir ki, bu emtianın transiti bunların memlekete girmesini menetmek için mütekabil gümrük kanunlarına tevfikân temin edilecektir.

Âkit taraflardan hiç biri ülkesine duhulleri memnu bulunacak olan yolcuların transitini temin etmekle mükellef olmayacaktır.

Emtianın transiti:

a - Âmmenin ve Devletin emniyetine müteallik esbap ileasile,

b - Sıhhî esbap dolayısıyla veya hayvan ve nebat hastalıklarına karşı tedbiri ihtiyarî olmak üzere menedilebilecektir.

Âkit taraflar, ülkelerinde Devlet inhisarına mevzu teşkil eden emtianın oralarda hakikaten transit halinde olup olmadığını katıyen tayin etmek için icap eden ihtiyat tedbirlerini almak hakkına malik olacaklardır.

Madde — 17

İki Âkit taraf mütekabil demiryollarında, nakliye ücretine ve tarzlarda, teslim şartlarına ve umumî harç ve resimlere müteallik hususlarda kendi ülkelerinde birbirlerine mütekabilen en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi temin ederler.

Madde — 18

Âkit taraflardan birinin sancağını taşıyıp, hamulesiz veya hamuleli olarak, diğer tarafın sularına veya limanlarına girecek veya oralardan çıkacak olan gemi ve vapurlar, oralarda - hareket ettikleri veya gidecekleri yer neresi olursa olsun - millî sefaine yapılan muamelenin aynından her hususta müstefit olacaklar ve millî sefaine tahmil edilen veya edilebilecek olanlardan başka veya daha yüksek Devlet, vilâyetler, nahiyeler veya Hükümetin müsaade ettiği bir teşekkül nam ve hesabına istifâ olunan - ne unvan altında olursa olsun - hiç bir resim ve mükellefiyete tabi tutulmayacaklardır.

Madde — 19

Hamuleler, geldikleri ve sevkolunacakları yer neresi olursa olsun, millî sancak altında ithal veya ihraç edilmiş oldukları takdirde tabi olacakları resim ve mükellefiyetlerden başkasına ve daha ağırına tabi tutulmayacaklar ve aynı takdirde görecekları muameleden başkasına hedef olmayacaklardır. Aynile, yolcuları ve bunların ağırlıkları millî sancak altında seyahat ediyorlarmış gibi muamele göreceklardır.

Madde — 20

Bu muahedenin seyrisefain hususunda mütekabilen millî muamele bahşolunmasına mütedair

ahkâmı aşağıdaki hususata şamil değildir:

1 - Âkit taraflardan her birinin ülkesinde mer'i veya meriyete konacak kanunlarla tanzim edilmekte devam edecek olan kabotaj ve iç sularda seyrisefaine;

2 - Millî ticareti bahriyeye bahşedilmiş veya edilebilecek olan nakdî yardım şeklindeki tergilere;

3 - Âkit tarafların kara sularında fok balığı saydı dahil olmak üzere sayıt icrasına ve limanların, açık demirleme mahallerinin ve sığ sahillerin bahrî hizmetlerinin ifasına.

Bahrî hidemat, cer ve kılavuzluk icrasını, bahrî yardım ve tahlisiyeyi - bu ameliyelerin kara sularında ve Marmara denizinde icra edilmeleri halinde - ihtiva eder .

Yukarıdaki tadadın haricinde kalabilmiş olan istisnai müstelzim hususat en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesine tabi olacaktır.

Madde — 21

Vapur ve gemilerin tabiiyeti, bu hususta, müteakabil Devletlerin salâhiyettar makamları tarafından, her memleketin kanun ve nizamlarına tevfikân verilmiş olan vesika ve şehadetnameler mucibince her iki tarafça kabul edilecektir.

Âkit taraflardan biri canibinden verilmiş hacmi istiabi şehadetnameleri ve bu hacmi istiabiye müteallik diğer vesikalar, iki Âkit taraf arasında aktebilecek hususî tarzı tesviyelere tevfikân diğer tarafça tanınacaktır.

Madde — 22

Âkit taraflardan birinin sancağını taşıyıp diğer tarafın bir limanına mahza orada hamulelerini ikmal etmek veya bir kısmını tahliye eylemek maksadile giren gemi ve vapurlar, müteakabil Devletlerin kanun ve nizamlarına uyarak hamulelerinin diğer bir limana veya diğer bir memlekete mahsus olan kısmını - bu kısım için, millî sefain lehine tesbit edilmiş en aşağı miktar üzerinden ancak istifa edilebilecek olan nezaret resimlerinden başka hiç bir resim ve masarîf tediyesile mükellef olmaksızın - gemi dahilinde muhafaza edilebilecektir.

Madde — 23

İki Âkit taraftan birinin bir sefinesi diğerinin sularında batır, karaya oturur, bahrî hasara uğrar veya mecburî tevakkufa düşer olursa, bu sefine ile hamulesi, müteakabil memleketlerin kanun ve nizamlarının mümasil ahvalde millî sefinelere bahşettiği müsaade ve muafiyetlerin aynından müstefit olacaklardır. Kaptana ve mürettebata gerek kendileri gerek sefine ile hamulesi için, mahallî tebaalara yapılan nisbette muavenet ve müzaheret edilecektir.

Tahlisiye resmi hususunda, tahlisin vuku bulunduğu memleketin kanunu tatbik olunacaktır.

Karaya oturmuş veya batmış bir gemiden kurtarılan emtia, dahilî istihlâke arz edilmiş olmadıkça, hiç bir gümrük resmine tabi tutulmayacaktır.

Madde — 24

Âkit taraflardan her biri, kendi ülkesinde, diğer taraf emtiasını, sınırlı mülkiyetin himayesine mütedair olup 2 haziran 1911 de Vaşingtonda tadil edilmiş olan 20 mart 1883 tarihli Paris Beynelmîl Mukavelenamesinin ahkâmından müstefit etmeği taahhüt eyler.

Madde — 25

Bu muahedenamenin ahkâmı aşağıdaki hususlara tatbik edilmez:

1 - Âkit taraflardan biri canibinden hemhudut Devletlerle hudut ticaretinde bahşedilmiş veya ileride edilebilecek olan muamelelere;

2 - Bir gümrük ittihadından münbais hususî müsaadelere;

3 - Gümrük tarifesi hususunda ve alemlak herhangi diğer ticarî hususatta, Türkiye ile 1923 senesinde Osmanlı İmparatorluğundan ayrılmış memleketler arasında mevcut veya tesis edilebilecek olan hususî menfaat ve münasebetlere;

4 - Fenlandyanın Estonya ile ananevî mübadelelerini muhafaza maksadile bu memlekete bahsettiiği veya edebileceği menfaat ve müsaadelere;

5 - Fenlandya nın 58° şimalî arz, şimalinde Baltık denizinde ve koylarında seyrüsefer hususunda komşusu Devletlere bahşetmiş olduğu veya edebileceği menfaatlara;

6 - Türkiye ve Fenlandya nın şarap ve kuüllü meşrubat ithali hususunda bahşettikleri veya edebilecekleri menfaatlara.

Madde — 26

Bu muahedename tasdiknamelerin teatisi tarihinden bir ay sonra mer'iyete girecek ve bu tarihten itibaren üç sene müddetle mer'i kalacaktır. İki Âkit taraftan biri bu tarihten bir sene evvel onu haizi tesir olmaktan ıskat etmek niyetinde olduğunu tahriren iblâğ etmezse muahede Âkit taraflardan biri veya diğeri canibinden fesholunduğu gündün itibaren bir sene munkazi oluncya kadar vacibütentfiz kılınacaktır.

Bu muahedename tasdik edilecek ve tasdiknameleri sür'ati mümküne ile Helsinki'de teati olunacaktır.

Yukarıda vazolunan ahkâmı tasdik etmek üzere zikredilen murahhaslar bu muahedenameyi imzalamışlar ve mühürleriyle mühürlemişlerdir.

Ankara'da 12 ağustos 1929 da iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Mauno Nordberg

Zekâi

Mustafa Şeref

Menemenli Numan

İMZA PROTOKOLU

Bu muahedenamenin imzası esnasında Âkit taraflar âtideki ahkâmı kararlaştırmışlardır:

1 - Şurası mukarrerdir ki - ismi ve nevi ne olursa olsun - hini ihraçta istifa edilen resimler ve bilumun harçlar hususunda Âkit taraflar birbirlerine en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesini mütekalilen temin ederler.

2 - Bu muahedenamenin üçüncü maddesinde ifade edilen en ziyade müsaadeye mazhar millet şartından mütevellit menfaattın, 24 temmuz 1923 de Lozanda aktedilmiş olan ikamet mukavelenamesinin dördüncü maddesi mucibince Türkiye tarafından onu imzalamış olan Devletlere tanınmış olan hakkı müktesebe riayet olunması hususunda Finlandiya tebaaları lehine dermeyeran edilmiyeceğini Finlandiya Cumhuriyeti murahhası Hükümeti namına beyan eder.

3 - Âkit taraflar, her hangi muzaaf vergi alınmasını menetmek prensibini tasdik ile, bunlardan birinin diğerinin memleketinde yerleşmemiş olan tebaaları, şirketleri ve kooperatiflerinin bu memlekette müesseseleri bulunmadıkça orada ihracatları üzerinden kazanç vergisine tabi tutulamıyacaklarını, dokuzuncu maddenin neticesi olarak tebyin ederler.

5 - Protokol işbu muahedenamenin mütemmim cüzünü teşkil edecek ve bunun meriyete girmesinden itibaren vacibütentfiz olacaktır.

Mauno Nordberg

Zekâi

Cumhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası

: 12 - VI - 1930 ve 1/739

Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cumhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası

: 14 - VI - 1930 ve 4/272

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları

Cilt Sayfa

: 20 154,222,223:224,227,230:232

Bu kanunla ilişiiği olan kanunların numaraları: